

Hrvatska planira dvije velike elektrane na fosilna goriva koje isključuju jedna drugu. Umjesto da se priča o brojkama, kontinuirano se pumpa da smo “najveći neto uvoznik energije na svijetu” i javnost se plaši da se “gase elektrane”, pa ćemo ostati bez struje. Troše se milijuni na dokumentaciju, raspisuju se natječaji, upreže velik mentalni i financijski kapacitet u projekte koji već jesu ili bi lako mogli postati ekonomski i ekološki balast, zbog okolnosti na koje nemamo utjecaja.

Premijer Milanović nedavno je posjetio Japan, gdje se, između ostalog, susreo s predstavnicima Marubenija, japanske tvrtke koja bi trebala graditi TE Plomin C na ugljen. Dakle, Japancima se daje jasan signal da je Hrvatska posvećena realizaciji tog projekta, samo se treba “malo strpjeti” da nam Glavna uprava za tržišno natjecanje da zeleno svjetlo da HEP, otkupljujući 100% energije iz Plomina, ne šteti razvoju tržišta. Ako i stavimo na stranu visoku otkupnu cijenu – što je problem sam po sebi – takav ugovor de facto je državna potpora kojom se jednog poduzetnika stavlja u povlašteni položaj, a tu se već nalazimo na skliskom terenu. Zato mnogi upućeni u tu problematiku smatraju da Hrvatska ni u snu nema takvu lobističku snagu kojom bi progurala projekt u Bruxellesu. U HEP-u postoji nada da to što je uspjelo Britancima s NE Hinkley point C, otvara šansu da i Hrvatska dobije zeleno svjetlo. Zlobnici će na to reći: “Quod licet Iovi, non licet bovi”, ili “Što je dopušteno Jupiteru, nije dopušteno volu”.

Kako god na koncu bilo, kada se promišlja o budućnosti hrvatske energetike, često se čini kao da smo otok u moru ili sitna zvjezdica u svemiru, oko koje postoji samo ništavilo. Ne postoje suvremeni mediji, ni internet – mi jednostavno nemamo pojma što se događa preko granice, kakvi vjetrovi pušu, što je “in”, a što postaje “out” i zašto. Hrvatska planira dvije velike elektrane na fosilna goriva koje same po sebi isključuju jedna drugu. Umjesto da se priča o brojkama, u nas se kontinuirano pumpa da smo “najveći neto uvoznik energije na svijetu” i javnost se plaši da se “gase elektrane”, pa ćemo ostati bez struje. Troše se milijuni na dokumentaciju, raspisuju se natječaji, upreže velik mentalni i financijski kapacitet u projekte koji već jesu ili bi lako mogli postati ekonomski i ekološki balast, zbog okolnosti na koje nemamo utjecaja. Za to vrijeme zemlja se okreće, a neki ljudi pametniji od nas promišljaju kako dalje i upozoravaju da treba promijeniti energetske paradigmu i okrenuti se čistijim tehnologijama za koje nisu potrebni poticaji, ili barem ne veći od onih koji se već daju za fosilne izvore.

U regiji kojoj prirodno gravitiramo, zbog zastarjelosti i nezadovoljavanja EU standarda, trebalo bi obnoviti ili zatvoriti 13 termoelektrana. Sve te zemlje imaju planove za obnovu starih kapaciteta novima, u pravilu objektima na ugljen, u različitim fazama pripreme ili realizacije. Svaka od zemalja (a većina ima jako dobre potencijale za OIE), ponaša se kao

otok u moru, kao da svoje potrebe za energijom ne mogu realizirati energetske interkonekcijama, sinergijom konvencionalnih i obnovljivih izvora i skrupuloznom energetske učinkovitosti. Nedavno je objavljena studija koja pokazuje da bi se BiH, Srbija, Crna Gora, Makedonija i Albanija već 2024. mogle suočiti s ogromnim energetske suficitom koji se penje na 56%! S obzirom na to da se projekti novih elektrana sporo razvijaju, problem bi mogao biti vidljiv iza 2019. pri čemu bi BiH mogla bi imati do 20.000 GWh raspoloživo za izvoz, a Srbija 18.000 GWh. Višak proizvodnje u susjednim zemljama dovest će do velikog pada cijene električne energije, što će jako loše utjecati na ekonomičnost projekata. To bi mogao biti problem i za elektrane u Hrvatskoj, jer HEP će u Plominu biti ugovorno vezan otkupljivati skupu struju i istodobno će otplaćivati skupi kredit za dubioznu plinsku elektranu u Osijeku koja vjerojatno uopće nije potrebna. Ne sagradi li Hrvatska kojim slučajem svoje elektrane na fosilna goriva, već svoju energetske politiku usmjeri prema EU horizontu do 2050. i dalje bi se mogla okoristiti obiljem jeftine struje koja će zahvaljujući tuđoj kratkovidnosti teći ovim prostorima. Ako se pak upusti u fosilne projekte, rizik je znatan. Povijesna šansa za kvalitetnom energetske tranzicijom na ovim prostorima time bi mogla biti izgubljena, a nacionalna elektroprivreda više neće biti poželjna udavača, već prije laka privatizacijska meta.

Izvor; energetika-net